Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 12. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 17-го СІЧНЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 12. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, JANUARY 17, 1921. — THREE CENTS

СЕНАТ ПОСТАНОВЛЯЄ ЗМЕНЧИТИ АРМІЮ.

Без дебати постановлено зменчити армію до 150,000.

ВАШИНГТОН, 14. січня. — Трийцять чотирма голосами проти 28, Сенат без дискусії постановив нині зменчити сталу армію Злучених Держав на 150,000 мужа. Постановлено також здержати дальшу рекрутацію, як лиш армія буде мати 175,000 мужа.

На основі так званого Реорганізаційного Закона американська армія має мати найбільше 280,000 мужа. Секретар війни Бейкер пояснив сей закон так, що се буцім таку силу закон приписує. В теперішню пору до американської армії приступає денно 2,000 нових жовнірів, так що до військових видатків додається через се о 2,000 долярів кождого дня.

Не від речі буде згадати, що генерал Першінг противився зменченню американської армії понизше 200,000 мужа. Тої самої думки був також секретар війни Бейкер, хоч він признав, що можливо вийти таке, що треба зменчити армію, хоч се не порадно.

Зараз по ухваленню внесення Ленрута про зменчення армії, сенатор Фелен заявив, що внесе завтра внесення, щоби над законопроєктом Ленрута застановлятися ще раз.

ПІД НАПОРОМ ПУБЛИЧНОЇ ОПІНІЇ, В СЕНАТІ РОСТЕ НАСТРІЙ ЗА ЗМЕНЧЕННЄМ ФЛЬОТИ В ПОРОЗУМІННЮ З ЧУЖИМИ ДЕРЖАВАМИ.

ВАШИНГТОН, 14. січня. — Резолюція сенатора Бори за конференцією межи державами в ціли зменчення нових зброєнь стає щораз більше популярною. Провідник републиканців, сенатор Лодж, заявився за нею з тою зміною, щоби до конференції держав просити кромі Англії та Япану також Францію та Італію. Зате приятелі сенатора Бори думають, що таке поставлення справи не поможе справі, але пошкодить, бо Франція все противилася всяким розоруженням.

ЗАМІТНА ЗАЯВА ПРЕДСІДАТЕЛЯ КОМІТЕТУ ДЛЯ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ В СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН, 14. січня. — Сенатор Портер, голова Комітету для Заграничних Справ в Сенаті, видав заяву, в котрій говорить:

„Кождий думаючий чоловік мусить признати факт, що, як наука зробить за слідуючих пятьдесять літ такі самі поступки, в штуці убивання людий, які вона зробила за минувших пятьдесять літ, то найблизша війна буде така страшна, що вона просто вибе населення світа і доведе світ до банкротства. Тому Америка повинна всіми силами перти до розброєння всіх держав світа, а Злучені Держави, як наймогучійша держава у світі, повинні взяти провід в розброєнню".

Він старається дальше доказати, що Америка все було неприготована до війни, і кінчить так:

„Якби лише ми потрафили переконати увесь світ, що ми потрафимо побудувати пять великих кораблів, а може й десять дреднотів, тоді як увесь світ може побудувати лише один, то сим ми показалиб їм найкраще, що їх всякі змагання в будові фльот се чиста мрія".

ЖІНКИ ЗА ЗМЕНЧЕННЄМ АРМІЇ ТА ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН, 14. січня. — Перед Комітетом Палати Послів для Заграничних Справ виступала делегація Жіночого Товариства Мира та домагалася зменчення зброєнь. Делегація висказала здивовання, що президент Вилсон ще не ужив ухвалених уже 200,000 долярів на конференцію з чужими державами.

ЗЕЛІЗНИЦІ ПРОСЯТЬ ПОМОЧИ УРЯДУ.

ВАШИНГТОН, 14. січня. — Перед Комітетом Палати Послів для Торговлі виступила делегація властителів зелізниць та заявила, що зелізниці не приносять сподіваних доходів та що неодна зелізниця находиться в такім скрутнім положенню, що коли не наспіє поміч, буде мусіла збанкротувати.

Один свідок заявив іменем Балтимор енд Огайо Рейлровд, що ся зелізниця не може просто нічого купувати, бо не знає, чи буде могла заплатити.

Другий заявив іменем Садерн Рейлровд, що його компанія пізве американський уряд за 84 міліони відшкодовання за те, що американський уряд, уживаючи зелізниці підчас війни, понищив машинерію і не направив нічого.

Всі свідки домагалися, щоби зелізницям признано запомогу за шкоди, понесені ними за шість місяців, слідуючих по знесенню державного заряду зелізницями.

УРЯД МАЄ ЗАРЯДЖУВАТИ ФАБРИКОЮ.

ВАШИНГТОН, 14. січня. — Сенат ухвалив закон, на основі котрого маєся утворити правительственну корпорацію в ціли ведення фабрики салітри в Масел Шолс, Алабама, та других місцевостях. За законопроєктом голосувало: чотирох републиканів та трийцять демократів. Щоби ся ухвала стала законом, треба ще ухвали Палати Послів.

При всяких нагодах робіть складки на старий край і зараз жертви відсилайте!

Пишіть до „Свободи", що робить Ваша громада: чи збирає поміч для Галицької України; чи уладжує віча, концерти, представлення. Напишіть також, як нічого не робить і подайте, чому. Дописі написані коротко, виразно, читко, по одній стороні паперу і на картках невеликих, будуть все поміщені впору. Довгі, нечиткі дописі, писані на великих картках паперу, мусять довго чекати своєї черги.

РУХ В ПРОМИСЛІ.

ШІКАГО, 14. січня. — Друкарні Р. Р. Донелі обнижили своїм двом тисячам робітників заплату о десять процент.

ВОРСТЕР, Месечузетс, 14. січня. — Нортон Ко., що виробляє колеса до острення, повідомила своїх робітників, що обнижає їм заплату о 10 процент.

РОБІТНИКИ БЕРУТЬСЯ ДО КУПЦІВ ТА ВЛАСТИТЕЛІВ ДОМІВ.

ВИНЧЕСТЕР, Верджінія, 14. січня. — Верджінія Вулен Ко. повідомила своїх робітників, що обнижить їм заплату о 23 і пів цента на кождий долар. На се робітники видали відозву до купців та властителів домів, щоби вони також обнижили ціни на товар і рент до нормального стану. Робітники грозять, що, як купці та властителі домів не зроблять того, що робітники домагаються, то робітники зорганізуються та почнуть купувати усе, що потребують, гуртово.

ТОЛЕДО, Огайо, 14. січня.— Частина зелізничих варстатів зелізниці Ню Йорк Сентрал постановила відложити від роботи часть робітників, в наслідок чого їх зарібок зменчився о 55 процент.

Автомобілева компанія Вілис-Оверленд буде наймати на слідуючий тиждень 400 до 500 робітників більше.

БЕЗРОБІТТЄ В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК ЗРОСЛО В ГРУДНИ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 14. січня. — Промислова Комісія стейту Ню Йорк обчислює, що безробіттє в стейті зросло в місяцю грудни о 8 процент в порівнанню з місяцем падолистом, так що на початку січня було в стейті коло 300,000 безробітних. Богато з безробітних вернулося до ріллі.

ВІДКРИВАЮТЬ ВИБОРЧІ ШАХРАЙСТВА.

НЮ ЙОРК, 14. січня. — Гренд Джурі поставила в обжалованнє 20 виборчих урядників за виборчі шахрайства, котрих они допускалися на шкоду републиканської та соціялістичної партії а на користь демократичної партії. Сподіються, що загальне число виборчих обманців досягне з часом 30. Один з арештованих є Патрик Гарден, провідник Тамани Гол, славної нюйорської організації демократичної партії; він був занятий в уряді нюйорського прокуратора Свона.

Їх обжаловують за те, що вони підробляли, дерли та зміняли виборчі карточки. Так, приміром, в четвертім окрузі, вони почислили 150 голосів, відданих на соціялістичну кандидатку Тересу Малкел, Самуелови Дікстайнови, кандидатови републиканської та демократичної партії.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАРМЕРИ ЗАЯВЛЯЮТЬ ГОТОВІСТЬ КОРМИТИ ГОЛОДУЮЧИХ В ЕВРОПІ ТА КИТАЮ.

ШІКАГО, 14. січня.—На відбуваючійся тут конвенції рільників стейту Ілинойс, говорив іменем півтора міліона фармерів з 37 стейтів Дж. Р. Говард, що є уповажнений, як президент Американського Товариства Фармерського, до заяви, що фармері Злучених Держав готові віддати даром тільки кукурудзи, кільки потреба на прокормленнє голодуючих в Еврoпі та Китаю.

НОВИЙ СТРАЙК У ВІДНІ.

ВІДЕНЬ, 14. січня. — Почтові, телефонічні і телеграфічні робітники застрайкували сьогдня.

Вислано 3.000 поліції для удержання порядку в часі уличних демонстрацій з приводу зібрання парляменту.

Побоюються, що страйк розшириться на всі комунікації, ключаючи зелізниці.

РАУЛЬ ПЕРЕ ІМЕНОВАНИЙ ПРЕМІЄРОМ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 14. січня. — Президент Франції Лільран іменував Рауля Перета, дотеперішнього голови французького парляменту премієром французького кабінету міністрів. Вчера Пере відмовлявся приняти завдання створення нового кабінету, а приняв аж сьогодня, коли президент Франції заапелював до його патріотизму.

Пере вимовлявся від того обовязку, кажучи, що він не має даних на міністра заграничних справ, яким в останніх часах звичайно бували премієри поруч своє премієрство. Він радив на міністра заграничних справ Арістіда Бріянда, а бувшого президента Франції, Пуанкаре на міністра фінансів.

Бріян зі своєї сторони заявив, що він готовий приняти теку міністерства закордонних справ, але Пуанкаре відказався, не діставши згоди, що він матиме свобідну руку у стягненню відшкодовання з Німеччини.

Вечером удався Пере до президента Мільрана в Елізійській палаті заявити свою згоду приняти теку премієра кабінету міністрів.

Новий кабінет є такий:

Пере, премієр і міністер внутрішніх справ;

Бріян, міністер заграничних справ;

Люшер, міністер скарбу;

Бонвай, міністер праці;

Реберті, міністер війни;

Ле Трокер, міністер публичних робіт;

Гісто, міністер просвіти;

Діпре, міністер судівництва.

Сподівається, що сей новий міністерський кабінет дістане признання більшости французького парляменту.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ СТРАХ ПРОМИНУВ.

В Латвії й Естонії не бояться вже большевицького нападу.

ПАРИЖ, 13. січня. — Большевицькі страхітні хмари, що вкрили були небосклін над молодими балтійськими республіками, розсунулись і страх перед большевицьким нападом на Латвію й Естонію покищо проминув.

Так доносять сюди з Риги, столиці Латвії, з того жерела, відки прийшли були з початком сього місяця привоані вісти про грозячий напад большевицьких військ на Латвію й Естонію.

Аліянтські місії, котрі повтікали були з Риги, вже вернулись.

Причиною сеї зміни настрою є те, що большевики заявили, що вони зібрали свої війська не для війни а для розоруження і відсилання домів.

ЯК ПОСИЛАТИ ГРОШІ ДО СТАРОГО КРАЮ?

Гроші на поміч голодним, хорим, калікам, вдовам і сиротам в Галичині з Америки і Канади треба посилати на руки Українського Горожанського Комітету у Львові, котрий заступає всі українські інституції в Галичині, і котрий підпирають всі тамошні українські політичні партії і цілий український нарід. 15р.

Посилки треба переказувати в долярах через американські або канадійські банки на імя Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

Адреса така:

ZEMELNYJ
BANK HIPOTECZNYJ,
ul. Pidvale No. 7,
Lemberg, East Galicia, Europe.

А рівночасно слід повідомити про посилку Український Горожанський Комітет на адресу:

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КОМІТЕТ,
ул. Руська, ч. 3,
Львів, Галичина.
Lemberg, East Galicia, Europe.

ПОКЛИК ДО ТРЕНТОНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ!

(Допись з Трентону, Н. Дж.)

Може ще декому не відомо, що у нашій громаді завязався Комітет несення помочі найгірше нещасним потерпівшим братам в тій кроваві світовій війні в старім краю!

Нарід зійшовся до галі, вибрали Комітет, до котрого увійшли: В. Каєків, І. Бородайкевич, В. Гасій, І. Бойкевич, О. Собчак, і В. Кушнір. Наша громада наложила на себе добровільний податок по $5.00 від кождої особи, на поміч тим, котрі найгірше нещасливі, бо не мають ані жадної родини в Америці ані кревних, і не надіються жадної помочі нівідки. Таких нещасних в Галичині є тисячі, котрі простягають до Вас свою скостенілу руку і просять Вас, благають милосердя: Поможіть! Недайте нам живцем в могилу йти! Ми ще хочемо жити! Дайте нам кавалчик хліба і хоч старого лаха тіло прикрити, бо гинемо без часу, як поміч нам не пришлете! На Вас ми ще надію покладаєм, що недасте нам передчасною смертю погибати, бо хто-ж нам прийде в ту остатню хвилю по ратунку? Може кровожадний Лях, дотрий нас кождої хвилі переслідує і остатню дранку стягає, в кого вона би ще була! Та ляхо-татарва знає, що їй прийдеться як не тепер то в четвер віддати загарбані чужі землі, тому вона остатне забирає. Так просять нас конаючі браття на рідній землі, а ми що? Ми собі з того байдужні; ми не видимо їх плачу; ми не чуємо їх зайку розпуки. Ми стали мали веселі; забавляєся доволі; по пански вбрані, а там конаючий брат сидів десь в підземній ямі через цілі свята і заливався сльозами, бо він був нагий, обдертий; не мав чим тіла прикрити; встидався вийти з тої кривіки, котра йому служить за хату! Таких богато, богато там есть, і вони споглядають в нашу сторону, чи не наспіє їм яка поміч.

До Вас, трентонські Українці, відзиваеться сей комітет з просьбою: Спішить на поміч чим скорше тим нещасним; зложіть добровільну жертву по $5.00 а сі гроші сейчас вишлеться до Львова на руки Українського Горожанського Комітету, котрий опікується такими бідаками і він їх розділить справедливо, тим, котрим призначите! Не слухайте тих, котрі кричать: ані цента не дай! бо вони не мають серця ні людського почуття! Вони тілько накликують, щоби на „пресовий фонд" не забувати, бо вони тільки на то числять! Вони ще не дали ніколи нічого і не дадуть тільки чекають тої хвилі, коли то совєтська Росія поділить їх чужим добром! Много зрозуміло сей клич ратунку і того таки дня зложили звиш $170.00 але много ще отягається. Проситься тих, котрі деклярували, щоби сейчас вирівнали свій податок; аби як найскорше можна було вислати сю збірку. Всі жертводавці і їх датки будуть оголошені по замкненю рахунків. Ще раз просимо, хто ще не зложив своєї жертви, нехай сими днями зложить. Не смію відказатись, бо се есть наш народній обовязок.

О. Собчак.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДЕНЬ САМОВІДРЕЧЕННЯ.

Новий говернор стейту Ню Йорк, суди Миллер, проголосив ДЕНЬ 19. СІЧНЯ С. Р. ДНЕМ САМОВІДРЕЧЕННЯ В ЦІЛОМУ НЮЙОРСЬКОМУ СТЕЙТІ, В КОРИСТЬ ФОНДУ В ЕВРОПІ ПІД КЕРМОЮ ГУВЕРА.

В сей день горожани стейту Ню Йорк, ідучи за покликом говернора Миллера, мають відмовити собі всяких неконечних видатків, а заощаджені центи або доляри зложити на порагунок для 3 і пів міліона голодуючих дітий в Европі, котрих кормить і буде кормити аж до нових жнив „Европейська Запомогова Рада" під кермою Герберта С. Гувера.

Се дуже гарний і благородний почин. Треба сподіватись, що на поклик нюйорського говернора відкликнеться центами і долярами 10-міліонове населення стейту Ню Йорк, та що збірка дня 19. с. м. буде чимала. За тим голосом говернора Миллера повинні піти і другі стейти землі Вашингтона, а тоді певно поміч для голодуючих европейських дітий буде велика.

Сей ратунок для дітий Европи є ратунком будучих поколінь сеї старої цивілізованої части світа, котрої дітьми є майже весь нарід американський. Се відплата Европі, відплата її молодому покопінню, аби се не загинуло і не знидло, бо на тім потерпіло би ціле людство.

ТАКУСАМУ ВІДПЛАТУ СВОМУ СТАРОМУ КРАЄВИ ПОВИННІ ДАТИ АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ.

Їх рідний край, Галичина, є тепер найбільше знищений найбільше світом забутий і найбільше ворогом Ляхом катований. Американські і канадійські Українці, котрі є дітьми того найнещасливійшого краю, повинні так як говернор Миллер проголосити у себе на якийсь час самовідреченнє, аби виратувати від загибелі і знидіння український рід в Галичині, а щоби ворог Лях не обсів його як круки обсідають побоєвище, вкрите трупами.

Нам Галичина близша ніж усьому американському народови уся Европа, бож ми таки часть того нещасного народу Галичини; а що він найнещасливійший, то й обовязок наш для нього найбільший.

Дятого ми повинні оголосити не день самовідречення, але МІСЯЦЬ САМОВІДРЕЧЕННЯ НА ПОМІЧ ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ. Кождий Українець і кожда Українка в Злучених Державах і в Канаді повинні відмовити собі неконечних видатків наймеьше протягом одного місяця, а в той спосібприощаджені гроші післати на поміч Галицькій Україні.

Тоді сповнимо бодай в части свій обовязок, а наш рідний край дістане видатну поміч.

Ленін заборонив страйки.

Совєтський уряд видав указ, який накладає строгі кари на страйкарів.

КОПЕНГАГА, Данія, 14. січня. — Телеграма з Гелсінгфорсу, столиці Фінляндії, доносить, що совєтське правительство видало новий декрет (указ), яким заборонює страйки в Росії.

Хто би нарушив сей декрет, буде караний вязницею від одного до пяти літ, а родині його відбереться картки на поживу.

ГРЕКИ ЗНОВА ІДУТЬ ПРОТИ ТУРКІВ.

ЛОНДОН, 14. січня. — Греки посунулись знова значно наперед проти турецьких „націоналістів" на фронті коло міста Бруси в Малій Азії.

ПОЛЯКИ ХОТІЛИ ЗАХОПИТИ ГОРІШНИЙ ШЛЕСК ВІД НІМЕЧЧИНИ РОЗБОЄМ.

Німці викрили польську змову для переведення плебісциту в польський спосіб.

БЕРЛІН, 14. січня. — Вивідуюче (шпіонське) бюро німецької републики викрило тайні розкази, які доказують, що Поляки при помочі Французів робили змову, щоби напасти на Німців в Горішньому Шлеску і перевести там плебісцит при помочі сили.

В розказі польської команди, підписаному „Головна Команда — Агерський", сказано між іншим так:

„Ми знова просимо поробити приготовання для акції в як найбільшій тайні. Про розкази не вільно повідомлити нікого, а тільки подавати вказівки дистриктовим і компанійним командантам. Прошу командантів дистриктів Опельн, Крайцберг і Плесс, зорганізувати окремі відділи для висаджування мостів і т. д.

В другому „розказі", підписаному таксамо, сказано, що оруже має бути роздано в ночі перед виступом до ділання, та що „оброна народова" дасть 5.000 польських марок (3 доляри) тому, хто викриє Поляка, котрий зрадить Німцям сі тайні „розкази".

Таких „розказів" Німці викрили більше.

ПРИГАДКА ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто з наших передплатників ще не дістав своєї премії в книжках, нехай упімнеться о неї в як найскоршім часі, бо на другий місяць ми вже не будемо давати новим передплатникам ніяких премій. Наша оферта обовязує лише до 31. січня б. р. Книжки на премії належить вибирати лише з того спису, який ми зчаста оголошуємо в „Свободі". Книжок, яких нема в тім списі, і календарів ми на премію не даємо.

Адміністрація „Свободи".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75
By mail, Prepaid		Почтою, оплачено	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найліпше висилати на почтовий або експресовий мони-ордер який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісь гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не зліпились в дорозі.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не банкнотами. При вимині числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.
Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Кінчуть комедію з Україною.

Доносять телеграми з Гельзінґфорс у Фінляндії, що межи советською Україною та Росією підписано военну та економічну конвенцію. Хоч телеграми із Гельзінґфорсу у теперішну пору тільки варта, що свого часу военні телеграми із Риму, та все таки телеграма має тільки признак правди в собі, що варта її докладнійше розглянути.

Говорить вона, що обі згадані держави згодилися мати на будуче ряд спільних комісарів. Значиться, російські большевики уже рішили, що самостійність України уже сповнила свою службу для них, та що вони уже можуть отверто виступити з обєднаннем України до Росії. Говоренне про самостійність України придавалося російським большевикам так довго, як довго існував зорганізований противник, котрий за ту саму самостійність побивався. Як довго існувала українська армія, так довго російські большевики говорили про потребу української держави. Не стало української армії, не стало большевикам потреби грати дальше комедію, як каже большевик Лапчинський.

Як довго треба було при таких нагодах, як при переговорах з Поляками, мати якогось буцімто представника української самостійности, так довго був такий представник. Але від часу, як отамана Петлюру покинули його союзники, Поляки, від тоді устала причина мати такого представника: від тепер Україну може представляти Москаль без всякої комедії.

І тому маємо донесенне, що Україна буде мати з Росією спільного комісаря заграничних справ. Так говориться в донесенню, хоч якби й тут не було комедії, то булоб написано, що на будуче Україна не буде мати комісаря для заграничних справ, бо кождоразовий міністер для заграничних справ Росії буде міністром для заграничних справ України.

Подібне з другими комісарами.

Спільний комісар для справ комунікації значить, що про те, які зелізничі дороги мають бути на Україні, буде рішати урядник у Москві. Що такий урядник буде брати під увагу інтереси Московщини, се очевидне.

Спільний міністер, чи там комісар, для фінансів значить, що про видатки на потреби населення України буде рішати урядник в Москві. Як хто вірить, що такий урядник буде брати під увагу інтерес не лише Московщини, але й України, то най собі вірить: такого чоловіка вже нічо не потрафить переконати.

Спільний комісар для справ торговлі значить, що про те, що Україна має вивозити з краю, а що привозити, будуть рішати не Українці, а Москалі. Коли, приміром, отворять торговлю межи Америкою а Росією, то московський урядник буде постановляти, кілько Україна і якого товару має вивезти та що і кілько вона за се має дістати. Як хто думає, що кожда рука до себе крива, лише у московського большевика скривлена у другий бік, то най собі вірить, поки не змірить.

Дехто може з жалем прочитає сі вістки. Дехто може пожалує за українською самостійною радянською державою. Таких можна потішити: нова конвенція военно-економічна нічого нового не приносить. Вона Україні жадних прав, які вона давнійше мала, не відбирає. Що вона буцімто відбирає, того вона і передше не мала. Вся ріжниця межи давним а теперішним станом в тому, що тепер справа тої славної радянської самостійности України стала ясною. Голошене большевиками право самоозначення всіх народів України показало свою вартість в повній своїй наготі. Вияснилося становище одного важного чинника до одного важного питання. Тепер вже баламуцтва не буде. І се є одинокий здобуток военно-економічної конвенції межи радянською Україною та Росією.

Мігби дехто ще нарікати, що буцімто свої піддали свій народ під чужу владу. Нічого подібного тут не було: Людий, що підписували конвенцію іменем України не вибирав український народ. Їх вибирали ті самі, що вибирали тих, що підписували іменем Росії. Щоби задурити тих, що дорожать волею українського народа та його стремліннем до самостійного життя, треба було ще раз заграти комедію і назвати Москалів Українцями. Та се не зміняє справи. Конвенція остається документом, підписаним два рази тою самою стороною, документом московським, підписаним Москалями в імени своїм і в імени нашім.

І тому він нас обовязувати не може.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАНТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

„СИНІ ЗАКОНИ".

Аґітація за „синіми законами", котра тепер ведеться по всій Америці, а котра має на цили строге святкованне неділі, може неодного зацікавити, чому закони про святкованне неділі називаються синіми, хто їх видумав та як, де і коли вони виконувалися.

В 1650-ім році анґлійська кольонія в Америці Конетикат, — котра півтора сотки літ пізнійше перемінилася на свобідний стейт того імени, — видала збірку законів, повну ріжних постанов про суспільне життє. Від синьої окладинки сеї збірки прозвано закони синіми.

Був се ряд постанов про суспільне та товариське життє кольоністів. З найдокладнійшою подробичностю було там приписано, як вистерігатися від всіляких товариських пороків. Ноша людий, забави, гри, святкованне товариських нагод і церковних свят і т. и., — усе було подробично приписано.

Та вже нічо не займало серед тих законів такого поважного місця, як приписи про святкованне неділі. З педантичною дбалостю приписували кольоніяльні законодателі, що треба робити в неділю, що вільно робити, а чого не вільно. Очевидно, що кождий законом був обовязаний ходити до церкви і слухати раннього і пополудневого богослуження. Всякі господарські заняття були заборонені, про гри і забави вже й не говорити. Острі кари були назначені на грішника, котрий поважився засміятися в неділю. Подорожованне було остро заборонене. Неділя починалася в суботу вечером, як у Жидів, а кінчилася зі заходом сонця в неділю.

Про строге виконуванне недільних законів дасть нам понятте отсей факт:

Один визначний кольоніст мав відбути важну подорож. Діждавшися з нетерпеливостю заходу сонця в неділю, сів на коня і поїхав. Та ледво віхав кількадесять кроків, як кілька лучів сонця продерлося межи хмарами і на хвилю кинуло промінчик світла на землю. Подорожного задержали, арештували за нарушенне свята, поставили на другий день перед суд, засудили на буки і вкропили кількадесять ударів.

Буками за поцілуй.

Цілованне жени в неділю уважалося також за небезпечний для спасення душі порок і каралося остро. Бернабі в своїх Подорожах по Америці в 1759 році, оповідає такий случай:

Одного разу приїхав до Америки анґлійський военний корабель. Капітан сього корабля мав розказ кружляти здовж американського берега, а що він мав обїздити невідомі береги, то й лишив свою жінку в Бостоні. Случилося так, що приїхав він назад до Бостону в саму неділю. Жінка вийшла до порту привитати його, як пристало на вірну і люблячу жінку моряка. Природно, що й капітан привитав її поцілуями. Ще відай обоє були собі в обіймах, як їх розділила кольоніяльна поліція. Їх арештовано і відставлено до суду. На другий день суд засудив капітана за те, що цілував жінку в неділю, на 40 буків. І капітан, високий урядник анґлійського короля, що правив над кольонією, мусів піддатися карі.

Але в ті часи бути вибитим буками на публичнім місци було звичайною справою і через те не уважалося за таку ганьбу, як се булоби нині. І капітана усі принимали радо в цілім місті; він бував і на бенкетах і на забавах, і став дуже популярною особою серед міщан Бостону. Дійшло до того, що його приймали як почесного гостя ті самі урядники, що його засудили на буки.

Тимчасом серед забав надійшов час відїзду корабля і капітан дав прощальне принятте на покладі свого корабля. Власне в хвилі, як корабель мав підносити вітрила, як гості подавали руки прощаючися з гостинними офіцерами, моряки корабля пірвали кождого урядника міста, що був на покладі, роздягнули кождого до пояса, і по одному виводили до виходу з корабля. Тут, на виді усіх зібраних на березі, давали кождому по сорок буків і серед окриків цілої веселої компанії на корабли викидали з корабля.

Хто ухвалив „сині закони"?

„Сині закони" були придумані Пуританами. Пуританами називали в Англії тих реформованих Християн, котрих не вдоволили реформи в англійській церкві, а котрі хотіли ще чистійшої карности і набоженьства. Від слова „пюр" (чистий) і пішла їх назва.

В Англії їх зразу переслідувано і се переслідуванне і було причиною їх еміґрації до Америки, де вони сподівалися найти релігійну свободу. І дійсно ново-анґлійські кольонії (Мейн, Ню Гемпшир, Вермонт, Ровд Айленд та Конетикат) аж до середини девятнайцятого віка стояли під виключним впливом Пуританів. Тут Пуритани знов показали сю дивну появу людського ума, що переслідувані переміняються в найгірших гонителів. Пуританин признавав всю правду в біблії і то в такім розумінню, як він її поясняв. Як всякий обмежений самолюб, він уважав себе за опікуна свого ближнього і без упину стеріг його і наглядав. Його головним заняттєм було спасати других від гріха, похибок та вічної кари. Немовби Богом установлений суддя-священик, Пуританин судив вірування, та вчинки ближніх. Не дозваляв католикови жити в своїй кольонії. Він проганяв з неї всякого другого Пуританина, котрий ріжнився від громади в пояснюванню святого письма.

Він видавав закони, котрі порядкували не лише відношенне одного чоловіка до другого і до громади, але навіть справи сумління; він з чобітьми пакувався кождому в душу. Пуритани законами приписували, що жінки мають стригти волосє, як мущини. Вони забороняли привозити до кольонії карти або кістки до гри. Вони приписували, кілько вовни або льону кожда жінка має упрясти, а за несповненне сего припису одною женщиною карали її цілу родину.

Словом, Пуританин се тип чоловіка, що має велике поважанне до себе, котрий вірить в непомильність своїх думок, котрий свято переконаний, що й Бог мусить так думати, як він, котрий хоче все довкруги себе перемінити після свого пляну, не зважаючи на бажанне більшости, ані на муки та терпіння людий. Всякий гнет, релігійний, національний чи суспільний витворює таких людий, ненавидячих гніт, але лише той, що їх давить; чутких на переслідуванне себе, але тупих на зойки людий, переслідуваних ними; бунтуючихся проти тиранії других, але жорстоко мстячихся проти тих, що повстають проти їх волі.

Се примір людий, котрі віддалися одній думці і з божевільним завзяттем переводять її в життє. Пуритани довели до божевілля своє почитанне біблії. На її основі, вони неділі інакше не називали, лише „сабат". Покликуючися на біблію, вони мучили на смерть страшними муками людий, котрих запідозріли о чарівництво. Вони проявляли дику жорстокість проти Індіян за те, що ті не признавали християнства.

Упадок синіх законів.

Сей воюючий Християнин-протестант, котрий силою хотів усіх людий навернути до своєї віри і, як треба, то й муками, зробити їх добрими Християнами, добрими в своїм розумінню, правив Новою Анґлією до недавна. Людська думка бунтувалася проти диктатури його вузкого самолюбства і робила один пролом за другим в твердій, неподатній шкаралупі заскорузлого доктринерства. Згадана подія з мстивим капітаном анґлійського корабля переконала неодного пуританського урядника, що закон проти недільних поцілуїв занадто острий. Розказують про одного пуританського прічера, котрий забороняв хрестити діти, роджені в неділю тому, що, мовляв, такі діти були початі в неділю, а заборонив так довго, поки йому самому жінка не вродила близнят в саму неділю.

Сто літ минуло від часу заведення „синіх законів" і по них осталася лише сумна слава. Коли-ж тепер знов пішла аґітація за їх привернennем, то се треба приписати, по перше, тому, що ся сумна слава уже призабулася, а по друге, тому, що людство переживає тепер одну з тих тяжких переломових хвиль, в яких всякі реформатори та революціонери стараються силою ущасливити людство після свого пляну, не дивлячися на волю більшости. Хоч аґітацію підпомагають великі суми зі сторони тих, що сподіються заробити на случай, якби законом заборонено всякі розривки, мимо сього нема великої надії на те, щоби ми вернулися до вузкоглядної моральности після поліційного припису сімнайцятого віка.

В СПРАВІ ЗЛУКИ ЗАПОМОГОВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

(Допись „Свободи").

Гемтрамк, Дітройт, Миш.,

дня 10. січня, 1921.

В часописі „Народна Воля" була поміщена допись про злуку українських запомогових орґанізацій, про яку я хочу сказати кілька слів і від себе.

Прочитавши сю допись, я ніяк не міг зрозуміти, чому наш народ ще виродків таких має, що виступають проти злуки. Той дописуватель, член 214 відділу У. Р. Союза, боявся дати свій підпис, і не дає пропозиції, як би то злучити ті наші орґанізації в одну сильну орґанізацію, але він має на меті кириню, бо йому не мило, що в комітеті, котрий зістав вибраний на послідній конвенції У. Н. Союза всіми делеґатами, знаходяться пп. С. Ядловський і Павчак.

Я не дивлюсь на те, хто мені милий, алеж як конвенція вибрала тих людий до того діла, то се воля загалу членів У. Н. Союза, і хто хоче злуки, то пійде за членами, за конвенцією і за вибраними нею людьми; але хто не хоче злуки тільки кирині, то йому і золоті люди не поможуть.

Сих людий покликала конвенція У. Н. Союза і делеґати, котрі заступали 12.085 членів, а котрі мали до них довірє. Делеґати не мали ріжниці, котрий ліпший, але вибирали, котрі здатнійші до тої роботи, бо злуки нам конче треба. Отже ми члени з усіх запомогових орґанізацій маємо самі подбати і викликувати таких членів як з відділу 214 У. Р. Союза, бо фактом є, що члени У. Н. Союза хочуть злуки. Я від довшого часу стою в орґанізації, а ніколи не чув, щоби котра орґанізація напімнула членів до злуки, іно аж тепер прийшов народ до переконання, що злуки потрібно, і на останній конвенції У. Н. Союза делеґати щиро думали щодо злуки, бо вже нераз кожду орґанізацію навчила минувшість (хоч би в часі інфлюенци). Тож члени, а не уряди мають порозумітись межи собою, так як згаданий член хотів, бо уряд ніколи не хотів би злуки. І згаданий член мішає горох з капустою, коли пише, що буцімто пп. Ядловський і Павчак по соймі розбивали орґанізації. Нарід сам осудить, що хто робив добре, а хто зле, але я кажу, що в справі орґанізаційній, так мені здається, ми політику не маєм мішати до запомогової орґанізації. Політика з У. Н. Союза викинена і так повинні усі орґанізації запомогові зробити. Тоді буде гаразд, бо політика не приносить корисни тільки шкоду орґанізаціям запомоговим.

І я кажу, доки народ буде слухати таких людий, котрі нераді злуці, доти ми не будем злучені. Але ми члени по усіх орґанізаціях маєм старатися прийти до злуки без кириннників. Я мишлю, що делеґати на послідній конвенції У. Н. Союза не помилились, що вибрали тих людий, котрі немилі згаданому членови з 214 відділу У. Р. Союза. А до того делеґати не іно вибрали двох до „комітету злуки", але вибрали пятьох до тої роботи. Вони мають в порозумінню зі всіми орґанізаціями зробити користь цілому загалови українському тут в Америці.

Тож я кличу всіх членів, котрі є в орґанізаціях, до злуки щирої. Проч з кириннниками. Бо вони тільки дбають о себе. Досить нам тої кирині! В нас не повинно бути ріжниці в запомогових орґанізаціях. Проч з політикою! Се не на місци в запомогових орґанізаціях. Гаразд!

Андрій Патра,
бувший делеґат на 15. конвенції У. Н. С. з 94 відділу.

ЧОМУ МАЄТЕ СОБІ ЖАЛУВАТИ ҐАЗЕТИ?

Пощо Вам купувати „Свободу" на стендах, коли як пішлете 7 долярів, то вона буде щодня рано приходити просто до Вашої хати. Мало не три сотки чисел до Вас прийде за рік.

Тепер почта в Злучених Державах скоро привертається до нормального передвоєнного стану і буде доручувати ґазету дуже точно. Крім того видавництво „Свободи", друкуючи ґазету на плоско-ротаційній поспішній пресі, і адресуючи при помочі нових поспішних адресових машин, цілу висилку ґазети полагоджує дуже скоро і точно, так що нарікань на недоставу або спізненне не буде.

Станьте цілорічним передплатником самі і другим радьте. Чим більше підіпрете „Свободу", тим ліпшою її зробите, а не для кого іншого тільки для себе самого і для всього загалу.

Притім памятайте, що видавництво „Свободи" дає кождому цілорічному передплатникови, що пришле згори передплату, премію в книжках (після вибору передплатника) вартости двох долярів.

Нехай не буде письменного Українця в Злучених Державах, Канаді і Бразилії, котрий не був би передплатником „Свободи"!

Кождий Українець прецінь варта бути своїм власним, самостійним передплатником своєї ґазети, а не стояти в чужу ласку і читати позичену ґазету, або чужу, або жадної, як часом годі позичити або купити.

Чого маєте собі жалувати? Досить, що Вам другі жалують. Зараз нині зладьте передплату і пішліть за себе до „Свободи"!

ЯК ЛЯХИ КАТУЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД В ДРОГОБИЧЧИНІ

Українець в Клівленд, Огайо, дістав лист від свого товариша з Галичини, із села Летні, почта Мединичі, повіт Дрогобич, в якім він описує страшні ляцькі звірства і грабіжі, яких наїзники допускаються над українським народом.

Лист звучить:

Летня, дня 13. грудня, 1920.

Христос раждається. Я витаю Вас тими словами, Дорогий Товаришу. Доношу о своїм здоровлю і поводженню. Ми з ласки Бога здорові, а поводженне наше дуже кепське. Тобою Бог закинув у далекий край; тебе минуло всьо лихо. А ми натерпілися всякого горя на війні. Страх був і небезпека, і то ще Господу Богу дякую, що маю руки і ноги, а кілько таких, що поприходили без руки і без ноги. Коли польський заряд обняв нас, то був перший страх і мука. Того нарід не надіявся, бо війско переходило вічно; приходило і відходило; було війско російське, німецьке і наше, то все були люди, а коли польське прийшло, то місяць було тихо, але як **нараз одного дня приїхало війска маса, як піхоти так і кінноти і обступили село, та зробили вистріл** (а то було раньком, що інший еще спав) **і не пустили з села хлопа ні малого ні старого; нагнали до школи як худобу і розділилися на кілька партій і так людий мучили а то так: насамперед звязали руки і ноги і тоді окованим гарапом разу коло разу били, а по жилах найдужше і по підошвах. Котрий твердий, то витримав, а більше таких, що їх винесли на фіру і так до дому завезли. Інший дві неділі у воді тримав ноги заки взявся до ходу, а інший то і життє скінчив, а до тої бійки кождий нумер зложив ще контрибуцію від найнизшого нумеру 100 ринських до найвисшого 13 сот ринських, а котрий не мав, то оден у другого зичив, щоби біду відіпхати.** І така мука до нинішнього дня. Тепер уже, правда, не кладуть і не бють, але що з того, коли мучать далі іншим способом. Чоловік робить, бо хотів би якось жити. Вигодуй теля, возьмуть; вигодуй паця, возьмуть. Він же каже, що платить; як варто 100 марок, то він дасть 10 марок і так вічно: і гроші дай і збіже дай, усьо дай, бо як не дась, то впаде на хату, переверне і що му сподабаєся то бере.

Тепер я Тебе прошу, Дорогий Товаришу, якби то можна, аби ті мої слова дісталися якийсь висшій особі, то причинися і до того. Ви американські власти, до вас падем на коліна і просимо з горячим плачем: Змилуйтесь над нами; видріть нас як з пазурів яструбових, як то курі гинемо! Ми знаємо, що ваша власть справу зробити, як вітцівська межи дітьми! А віддайте нас під опіку кому ваша воля, бо добре бути у господаря доброго, але коли нема господаря і не стане пана а стане слуга над слугою паном, о то гірко жити. Кінчу і кланяюся до Вас з великим поклоном. Слава Ісусу Христу!

(Слідує підпис).

НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ДІТИЙ.

(Допись з Шикаґо, Ілл.).

В публичній школі в Шикаґо, Ілл., при улицях Огайо і Линколн, дня 5-го січня с. р. списували дітий, котрі до котрої національности належать. Учителька викликала одну національність по другій; діти даної національности вставали зі своїх місць, а учителька записувала стоячих до тої національности, котру викликала. Останню з черги викликала „Рошен". Тоді наші діти повставали з місць, з виїмкою двох осмилітніх дівчат: Марії Підлісної і Олени Сенів. З огляду, що сі дві дівчині не вставали зі своїх місць ані разу, учителька запитала їх, до якої національности вони належать. Тоді перша з них сказала, що вони є **„Юкрейніен"**, і що вони тому не вставали, бо учителька не кликала **„Юкрейніен"**. Так учителька записала уперті дівчата до національности української.

П. П.

ПРОСЬБА ВІД УКРАЇНСЬКИХ ЖОВНІРІВ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Українські ґалицькі жовніри, в таборах в Чехословаччині, кличуть до американських братів о ратунок перед голодовою смертю.

Українські жовніри, скитальці галицькі просять запомоги в грошах в цили поратовання їх дотеперішнього положення так нужденного.

Коли в падолисті, 1918, несподівано заскочив нас неприготованих розпад Австрії, ми кинулись до боротьби з відвічним ворогом Ляхом, котрий, користаючи з нашої слабосильности, розпочав на нас військовий наступ. Ми ніким не підперані (як Ляхи Французами) в протязі трох місяців поставили 120.000 армію в цили ратовання нам загроженої Вітчини, котра чудес доказувала в теперішній модерній війні.

Але було запізно. Польща, підпоможена державами антанти, в маю, 1919, викинула нас з рідної землі. Босі, обдерті, нуждені, без набоїв і рушниць, опустили ми рідну Галичину та пійшли на Соборну Україну. І там не застала нас роскіш.

В так оплаканім стані воювали ми до осени 1919. Голі і босі не могли ми видержати. Кинулася страшна хороба — тиф, котра зіла нам майже половину Української Галицької Армії. В такій розпуці перебули ми зиму. На весні, 1920, зібрали решітки недобитків і тифозників в силі 35.000 і разом із советськими війсками ішли визволяти Галичину зпід ярма ляцького. Українська Галицька Армія перейшла до армії отамана Петлюри, котра в союзі з Ляхами ішла проти советських війск, а Ляхи зрадили Українців і розоружили нас та відіслали до тюрми. Хто де міг, то ратувався. Зібравшися в Карпатах, в місяці серпні, 1920, ми зробили повстанне проти Ляхів. По невдачі повстання (а причиною був відворот советських війск зпід Львова і Варшави) ми ратувались утечею на Чехію. Тут нас арештували та засадили до паперових ляґрів в горах 1010 метрів високих.

Життє не до описання; босі, обдерті, нужда, воші, слабість, доїдає решітки наших героїв.

Обіцювали, що будуть підпомагати; що виплатять платню таку, яку має чеський жовнір, а платять по 50 сотиків денно, а на лучше вигляду нема. Годі в чужині голодному, нужденному та голому вижити за 50 сотиків.

Не мишльте, що тим способом хочемо виманути від Вас гроший; ми описуємо дійсний стан. Правительство, яке істнує у Відні, нічого нам допомогти не може бо само не має; з дому одержати не можемо, бо Ляхи рідні наші виарештували, а навіть не позволяють написати, а не то гроший вислати.

Браття! Як Ви почуваєтесь, що Ви тісамі, що і ми і тої крови, ратуйте нас від голодової та тифозної смерти! Тисячів від Вас не вимагаємо, а кількадесять долярів не оскраблять Вас, а нам страждаючим богато допоможете, хорим та бідним, що конають тут, а не мають чим і защо купити кусника хліба і теплої страви. Маємо надію, що просьба наших страдаючих товаришів скрушить Ваше серце, та тих кількадесять долярів запомоги уділите.

За уділену запомогу з гори дякуємо.

Reichenberg, 18. грудня, 1920.

Українські жовніри.
(Слідують підписи).

ШИКАГОВСЬКІ ОБРАЗКИ.

Як Українці ляшіють і обляшують свої діти.

(Допись „Свободи").

Був я недавно на українських хрестинах. Великі хрестини. Чотири пари кумів, пять кварт „муншайну", шинка, ковбаси, домашньої роботи пиво. Чотири пари кумів, ґазди і ще пятеро гостий.

Всі вони наші люди з перемиського повіту.

— „А що там нині писав „Дзєннік Шікаґовскі"? — питає оден.

— „Я, куме, „Шікаґовского" не читаю, я читаю „Народови" — пояснив запитаний.

— „Добра казета, той „Народови", — докинув третій.

— А я читаю „Звйонзкови" похвалився інший.

— Нема ліпшої новинки, як „Америка-Ехо" — озвався ще інший.

— „А мені найвенци сі подобає „Дзєннік Людови" — докинув ще інший.

Таку розмову провадили Українці із Східної Галичини, на українських хрестинах, в українській хаті і в українській мові.

Красна розмова і якраз для Українців „пасує". Чи ні?

То є оден пунк.

Але йдім далі. Бо ті Українці ще щось інтересного балакали. Балакали про діти.

— Мій Майк так файно в школі вчиться, жи сьостра не може нахвалитись" — чванився оден.

— А до якої школи ходить?

Та до тої, жи при косьцьолі Станіслава Косткі.

— О то раз файний косцюл і школа файна і сьостри такі добрі, що раз. Я що тижня даю їм офіру на їх школу, — чванився другий.

А мій Джов так по польськи рубає як яке панетко. А по руськи ані в зуб. Ніяк не потрафить. Стара мусить до него по польськи говорити.

Ги-ги! — озвався ще інший.

— Та як би ні? Ходить до школи „сьвентеґо Яна". Нераз перечитує нам польські казети.

А кажу вам, читає. що варта послухати.

Так довідався я з тої балачки на українських хрестинах, в українській хаті, і в українській мові, четверо українських родин виховує свої діти в польських школах і в польськім дусі. Треба додати, що таких українських родин, що своїх дітий вчать на ляшків в Шикаґо можна числити на сотки.

Також дуже гарно для Українців. Чи ні?

То є другий пункт.

Та іще ще не всьо. Слухаймо дальше сеї розмови.

— До якого ви „спулку" належите, куме?

До польського. До „Звйонзку".

— І я до „Звйонзку".

— І я до „Звйонзку" і моя жінка.

— Я тиж до „Звйонзку".

Знов показалося, що на десять Українців, мущин і пять жінок пятеро належить до польських запомогових орґанізацій.

І се Українцям лицює. Чи ні? Се третій пункт.

Таких пунктів можна начислити сотки.

Читають наші люди польські ґазети. Не задармо читають. Платять, добре платять. Платять ляшкам-редакторам за се, що сі панки кидають зневагами і лайками і коршемними прізвищами на Україну, на український народ, на українських діячів. Платять своїми центами; підпомагають польську пресу; платять за польські книжки; платять за польські календарі; вішають на стінах у своїх хатах образки польського орла, образки Костюшка, Міцкевича, Пілсудського, Галлера, Падеревського.

Посилають наші люди своїх дітий до ляцьких шкіл; виховують їх в польськім дусі, в польській вірі; плекають племя нових яничарів.

Належать наші люди до польських запомогових орґанізацій; належать до польських „косцюлків"; належать до польських „сокулів".

Не всі, то правда, але богато, богато таких „польських браці" в одній лишень громаді.

А прецінь є в нас свої, українські ґазети! А прецінь є в нас свої, українські запомогові орґанізації! А прецінь можна слати дітий до американських шкіл днем, а вечером до наших, українських шкіл парохіяльних!

Та ба, що вдієш, коли многим нашим братам подобається все, що воняе польщиною.

Ех, раби, раби!

—к.

І НА РОБОТУ ЄСТЬ СВІЙ ЧАС.

Не кидай плуга серед ниви,
Не жалуй зерна на засів,
Й чекай спокійно, терпеливо
На шелест кіс і бреньк серпів.

Колиж тобі не дасть зла доля
Збірати жито в осени, —
Ти працював для свого поля,
А збіже хай пожнуть сини.

З нас кожний місце своє мае
І на роботу есть свій час,
Нехай же рук не опускае
Ніколи і ніхто із нас!

Богдан Лепкий.

Лесь Мартович. (4)

НАРОДНЯ НОША.

(Оповідання з українського життя в Галичині).

(Продовження).

Думаете може, що коршма з того завалилася та стіни на мене впали? Ні! Скоро би я так був побачив тоді на собі оті поли, що мене на реставрації перелякали, то либонь ці гроші були-б мені попекли долоню. А так дивлюся, а я такий же, як і ті, що від мене брали. Баби доразу порозуміли, для чого мені належиться тай вільно, брати. Одна з них навчала про це мужиків, що сиділи оддалік нашої компанії:

— „Дуже вони добрий пан" — хвалила мене — „таки порадили тай помогли. Дай їм, Боже, здоровля! обстають за народом, хотять" — каже — не наша віра"!

Аяк-же! перейшов я з тої віри, що дає, на ту, що бере.

Познакомили мене баби з тими мужиками. Женить батько наймолодшого сина та розписує при тій нагоді своє господарство на всі діти.

Знаю, що такий батько лакомий заплакати, бо до нього приступає тоді і втіха і жаль. йому, не так за ґрунтом, як за тим, що вже надійшов час, коли треба здавати весь маеток на діти. А втіха, що робить господарем уже послідню дитину. Торкаю я його в той жаль і в ту радість:

— „А шануйте" — обзиваюся до синів — „шануйте старого батька! Не прогайнував нічо, не змарнував, але ще придбав тай вам передае".

Ей! а мій старий уже очі протирае.

— „Чуеш — каже — чуеш один із другим що пан говорять"?!

Доста того, що запросили й вони мене, щоби піти з ними до нотаря. Пішов! З писарями навіть не балакаю, суну просто перед нотаря до його покою. Хоть мене спиняли, я на те не дбав: знаю, що пятно з мене знято. вигнати мене не виженеш.

Знов заробив я корону за те, що свідком був, знов могорич. А Жидівка вже мене пізнае, намовляе старого: — „Беріть вино, я знаю, що сей пан любить"!

А на відхіднім пхае мені цукорки: „Се — каже — для ваших діточок, коби здорові! Лиш будьте ласкаві, не минайте мого склепу"!

Догадалася Жидівка, що мені не послідний раз у таких інтересах бродити. Тай я виджу, що найшов собі в місті пристановок, неначе тут уродився.

Але однако думаю над тим, як би свою стару дома заглаготи. Для дітий є цукорки, чекай! для їх нені куплю хустку. Вибрав, сторґував, ще доложив до свого заробітку, (а що-ж? за супокійну годину варта й заплатити), несу до дому.

Лиш я дома скинув сардак, жінка картае: — Вороже лукавий! А ти назад приніс ті лахи? На сварку та на гризоту"?!

— „Я тобі, ворожище, инакшу гризоту приніс" — кажу тай тиць! їй хустку.

— „А се що таке"? — дивується вона.

— „Се — кажу — дарунок тобі від твойого ворога".

А вона ще нахмарена, але виджу, що вже насилу здержуе в собі сміх.

„А що — кажу — усе блиснуло сонечко зпоза хмари"?

Вона-ж іще не піддається, буцім сварить далі: — „А ти би може й коло хати ходив у сих латах"?

Уже ми злагідні: спустила вона й я спустив. Коло хати ношуся по старому, а до міста передягаюся.

Від тоді торгового дня мене дома ніхто не застане. Іду бувало до міста, зломаного крейцаря з собою не беру, а в місті наімся, напюся, ще й гроші принесу. Передомною в місті ніхто не таїться, бо я вже не пятнований. Отимто міг я навчитися так, що таки людям умію порадити. Знаю, з чим кого повести до адвоката, з чим до нотаря, а з чим просто до судового писаря. І мені добре, й людям добре.

Правда, ще жінка дивилася на мене довгий час тим оком, що на пса. Отже прийшла черга й на неї, що вона зовсім подобріла. Лучилася пригода кумови Илькови. Приходить, жалуеться: — „Так і так" — говорить — „чужим людям радите, а свому не хочете"?

— „Чому? — кажу — можна й свому! Лиш я досі не радив, бо свій хоче, аби за дурно, а то, знаете, день коштуе".

— „За дармо я не хочу — каже кум — піду вам день орати".

Аж із сеї поведінки порозуміла моя жінка, що я через свої лахи не дійшов на нижче, але навпаки: вийшов на вище. Тепер уже міг я одягнутися по міському й коло хати. Тай люде в селі привикли до того. Не дивувалися вже з моеї ноші. Так їм мабудь здавалося, що воно само з себе до сього дійшло, без моеї провини. Буцім я облінився тай обріс инакшою шерстю.

Узяли собі люде таку звичку, що кличуть мене до кождої справи. Чи купує хто, чи продає, чи дитину дружить, без мене не обійшлося. Що в селі зновиться, я найліпше знаю. А чому? Бо я все на свої очі видів, на свої вуха чув. Кождої справи свідомий, бо при кождій справі притомний.

Через те я був найліпшим свідком у суді. А мое свідоцтво нікому за дармо не обходилось.

Правда: нема в нас того звичаю, аби свідок був платний свідоство — сусідська річ. Отже се до мене не стосується і Бо я збувся свого пятна. З такої причини я вже не сусід, не кум одно слово: я перекинувся в инакшу віру. У моїй вірі всі заходи платні. Як кукла, облінившись, мотилем літае, то так і зо мною подіялось.

Нічо й згадувати, що зразу не злюбили мене в селі за таку переміну. Прозвали мене Мудрагелем: Павло Мудрагель тай годі! Звичайно не в очі. Але мені байдуже! Тепер ви собі посміхуєте з мене сим прізвищем, а прийде ще такий час що говоритимете його з пошанівком.

Не довго прийшлося ждати на такий час. Є в нас у місті каса, що зичить людям гроші. Я й туда вкрутився. Зразу лишень супроводив тих людий, що не знали туди входів, а відтак як зазнакомився добре, то брався просити за тими, що їм відмовляли позички. А вкінці додумався до того, що ставив за довжників поруку. Не так я додумався, як люде мене самі навчили. Котрому не дали позички, а він до мене: заручіть! Я знаю, кому варт заручити, а кому ні! Бо каса дивиться на те кілько довжник має на собі ґрунту записано. А я на те не дивлюся. Я дивлюся на те, чи ти спроможешся поповнити той довг. Скоро мужик дужий нестарий, а хоть старий, та сини в нього годні, то нема страху: виконає свій обовязок до чиста. Для декотрих я робив те що зичив на себе, а їм виплачував.

З отаких я брав, кілько хотів тай що хотів. Бо мужикови як скрутно, то він нічого не пожалує. А тут іще рахувалося, що я підпадаю небезпеці платити за нього.

А по наших селах, теперішними часами, знаете ке. Народу намножилося, тіснота велика кожде аж пищить позички, коби лиш було де. У касі-ж перебивають, бо ні відки настарчити тілько гроший: зголоситься пятьдесять, а дістане десять. Треба протекції, аби тебе не перебраковано.

А протекцію а маю в касі незгіршу, бо належу до надзираючої ради. На загальні збори каси мало хто приходить. Тай кому приходити? Мужик рад би й видіти як найменше; тілько в нього й супокійної, як забуде, що належить до касових членів. А я пронюхав письмоносом: на загальні збори поскликав довжників, якого де запопав.

— „Вибирайте — кажу — мене до надзираючої ради: я буду на те вважати, щоби не натискали за рати в непригожу пору тай кому зможу, тому стану в пригоді".

Удалося! Касієр Гринько й директор Володко бояться мене, як вогню. Ви знаете, як що куди йде: вони оба злодії.

Гринько, хоть господар на передмістю, та передягся. От непричком, якби й я. Правда, пятно мужика він зі себе скинув, але за те пятно злодія ще ліпше видніється попри нову одежу. Заввjжте коли навмисне: він ніколи не подивиться вам ув очі, завсіди в землю або десь у бік. Боїться, що прочитаете з його очей порекло: злодій, бо — як приповідають — хто крав порося, у того раз-у-раз у вухах квичить!

На те хліб на стлі, щоби з нього краяти: на те касієр, щоби брати, гроші з каси. О так собі сей Гринько роздумав тай переписав ціле своє господарство на жінку. Що йому хто зробить? Як найдуть у нього які гроші, скаже, що жоночі, а кремiналу він не боїться: виспиться там доволі.

Володко-ж се правдивий інтеліґент: учений та ще до того шляхтич. Майстер читати, писати і з горшків хапати. Сей знов уміе своє пятно ховати: балакущий, нікому до слова не дасть прийти, переговорив бо осінню слоту. Вибрешеся, відопреся в живі очі, вискочить із видимої загибелі. А хитрий: із під стоячого підошву випоре!

Ото-ж сей Володко придумав таку штуку, що ще його довго здержить на верха: заагітував поміж членами, щоби до надзираючої ради вибрати самих мужиків. Лишень дозволив вибрати одного панотця на показ. Отого бліденького, що був на реставрації з червоним тоді, коли я там так зле погостив. Думка в нього була така, що мужик не здужае дорахуватися, чи в касі що хибує чи ні. А панотець сам один також нічого не вдіє. Тай не помилився: рада надзираюча на те тілько й сходиться, щоби слухати його довгої предовгої балаканини. А все таки попри те радні працюють головою. Витреталіші то кивають головами, а мнякші, то як котрий на вдачу. Один хиляе голову на бік до стіни, другий спирае свою на поруччя, відчиняючи широко рот, а инший, то лишень клонить свою в долину. Але всі разом одностайне сплять так твердо, що при кінці засідання треба кождого порядно потермосити, заки спамятається.

Мене він не хотів мати радним через те, що я — мудрагель. Побоюеться, що за богато знаю за його вчинки. Отже мене вибрано на перекіт його волі Се однако-ж не заважало йому по виборах упевняти мене, що як би не він, то я ніколи на світі не був би радним.

Через отаке — як видите — я маю велику протекцію в касі. За кого попрошу, тому довевне не відмовлять. На одно мое слово тисячі дають!

Я то розумію, що вони оба: Володко і Гринько, як би могли, то втопили-б мене в ложці води. Я їх так само! Але поки що вдаемо приятелів. на мое слово вони мають увагу. Я-ж його не випущу за дармо Та бо таки й варт за те красне мені подякувати: не одному я поміг вилізти з біди та з клопоту.

От, як бачите, завсіди мені капне, як не з сього боку, то з того. Не нарікаю: маю з чого прожити. А за все те маю подякувати оцим лахам, що обгортаю мое грішне тіло.

Може скажете, що я й без того був би трафив на цю саму стежку? Воно правда, що в кого нема в голові розтулку й за дурну курку, тому й архієрейські ризи не поможуть. Але-ж бо знов і наймудріший змолотник стане дурнем без ціпа. Як ніхто розумний не пустить до своеї стодоли змолотника без ціпа. отак же й я без оцих лахів ніде приступу не мав би. Будь собі й дідько з болота, лиш затягни на себе такі лахи, уже тобі двері всюди відчиняються! Адже за мене кождий знае, бо я з тим і не таюся, що я простий селюх. Але нікого то нічо не обходить: не видить на мині пятна, то й не зборонже мені нікуди входу.

Ще де-хто вважае мене за правдивого інтеліґента, то на се є знов своя причина. Варт послухати, яка вона.

(Дальше буде).

ПОСМЕРТНІ СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Казимир Калятинський, селянин з Гусакова коло Перемишля, помер дня 28. серпня 1920 в Перемишлі у арештантському відділі військового шпиталя. Померший просидів 8 місяців в таборі полонених у Стшалковій, де перебув тиф. Зі Стшалкова випустили його на волю, а опісля на чийсь доноси арештовано його та відвезено до Перемишля, де й помер.

Д-р Давид убитий у Винниці 22. вересня 1920.

УКРАЇНЦІ В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., УЛАДЖУЮТЬ ВІЧЕ В СЮ НЕДІЛЮ В СПРАВІ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ.

(Допись „Свободи")

Jersey City, N. J., Jan. 12, 1921.

Крайний час ратувати старий край!

Голос розпуки галих і голодних братів і сестер в старім краю порушив серця Українців і по більших та меньших містах в Америці засновуються комітети та спішать з помочию рідним.

І в нашім місті, не хотячи стягнути проклону на себе з рідного краю, зійшлися члени і представники кількох братств і товариств з гори і долини міста та постановили заложити місцевий комітет для несення помочі рідним. В тій цили скликують збори всіх представників братств, товариств, парохії, і всіх щирих Українців, в котрих бє українське серце, і проситься, щоби прийшли на ті збори в неділю, дня 16. січня с. р. о 3-тій годині сполудня, до Укр. Нар. Дому на горах міста під ч. 367 Ст. Пол Евеню. Там виберемо сталий комітет; обдумаемо й уложимо пляни як найскоршого ратунку.

Специяльно пожаданим було би, щоби наші Українки, як замужні так і дівчата, заінтересувались так важним ділом і прийшли на збори та стали разом до праці на ратунок погибаючим братам і сестрам. Чиж Ви гірші як польські жінки і дівчата, котрі в таких ділах стають до праці в перші ряди?

Отож памятайте, робітники й інтелігенти, жінки і дівчата, приходіть в неділю на збори; виберіть комітет і ставайте до праці, коли не хочете, аби проклін рідних не спав на вас і ваші діти!

Тимчасовий Комітет.

— Отамане, батьку наш,
Порадь тепер хоч ти нас:
Що мати-мем робити?
Як ту біду гонити?

— Ой ще, хлопці, не біда,
Ще є наша „Свобода";
Прочитаєм „Свободу"
Тай поборемо біду!

P. S. Цілорічна передплата на дневник „Свободу" виносить в Злучених Державах 7 долярів, а в Канаді 10 долярів. Хто пришле передплату згори, той дістане даром яко премію книжок вартости 2 дол., після свого власного вибору (книжки були оголошені в в „Свободі", ч. 154 і 156 на 4. стороні)

Адресуйте:

SVOBODA,
83 Grand St., Jersey City, N. J

ДО УКРАЇНЦІВ ІЗ СЕЛА СТОЛПИНА, ПОВІТ РАДЕХІВ.

Галицька українська громада села Столпина, почта Топорів, повіт Радехів, прислала до нашої редакції писмо, з датою 15. грудня, 1920, в якому просять своїх орносельчан, що живуть в Америці, а особливо в містах Дітройт, Ми., і Нортгемптон, Па., щоби помогли своїй громаді докінчити будову парохіяльного дому, яку громада зачала, а на докінченне якої їй недостає гроша. Ціла будова має коштувати, як пишуть, 120.000 польських марок або $200. Громада тілько гроший не має і просить своїх односельчан в Америці о поратунок.

Писмо підписали: Олекса Чучман, Войтіх Колодій, Карпо Мельник, Гриць Рудко, Павло Ленчук, Федько Іванів, Гр. Ленчук, Гриць Мельник, Іван Мельник, Панько Садовий, Данило Яцишин, Михайло Боднар.

Містимо писмо, сповняючи волю галицької громади, і подаемо столпинським громадянам, котрі своїй громаді схотять прийти з підмогою, що касієром комітету будови є Карпо Мельник, на котрого адресу слід посилати жертви.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗЗА КУЛІС ТАЙНОЇ „ДИППЛЬОМАТІЇ".

I. СЦЕНА.

Дється у Львові, в помешканню редактора „Рідного Краю" Михайла Яцкова. В помешкання входить двох Придніпрянців: один поет, який випадково, підступом був втягнений між членів редакції „Рідного Краю", а другий маляр.

До Яцкова приступає поет і, не поздоровивши його, починає:

Поет: Ось мій старший товариш маляр Н., теж з групи „музагет", який тільки що приїхав і зараз начав ганьбити мене за те, що я працюю в підозрілому часописови. Сьогодні я маю з вами остаточно побалакати. Я маю вам отверто заявити, що далі з вами ні з вашим часописом нічого спільного не маю і вмиваю руки.

Яцків: Товаришу, бійтеся Бога, ви як Наддніпрянець, Ви не знаєте тутешніх обставин. Чого ви до тих банкротів ходите? Я вже 20 років підряд чую отсі наклепи і якби мав менше характеру (?), менеб давно з пороком стерли. Хіба ви, як Наддніпрянець мусите дозволити, щоби безумовно большевицький „Вперед" з такою насолодою писав про ваш розгром? (Звертаючися до маляря.) Пане артисте! Ви добре мусите запамятати, що увесь гній, який лявся на вашу армію, походив з „Вперед". (Звертаючися до обох:) Мушу вас поінформувати, що надалі сеї травлі не буде, бо я вже подав до поліції і пан Федорців з компанією скоро засядуть на 2—3 місяці в криміналі.

Наддніпрянці: Се вже не годиться. Хібаж можна саджати до тюрми своїх ідейних ворогів?

Яцків: Тим падлюкам я мушу так зробити, бо вони знищили мені ціле життє.

Поет: Я з вами ніяк не годжуся, бо я до такої боротьби не звик і стою на свойому становищі; дуже жалую, що вліз в таку брудну історію. Я вас ціню, як письменника новатора, як Українця, як співробітника „Молодої Музи". В політику я вепривати не хочу.

Яцків: Не забувайте, що ви інтернований і коли перейдете до тієї компанії, щоби потім не жалували! Глядіть, щоби не прийшлося знову до мене звернутися! Виж ідете проти сього уряду, з яким були увесь час!

Поет: Якби там уже не було, а моя совість буде чиста.

Яцків: Панове, слухайте мене. Якби я був з вашим поглядом, я мусівби давно на себе покласти руки, бо що я витерпів, то одному Богови відомо. І я отверто виступив.

Поет: Ся балачка ні до чого не доведе. Я у вас працювати не можу, бо ваша газета виходить за польські гроші і ви маєте взаємини з Демянчуком і Твердохлібом.

Яцків: Панове, мусите знати раз на завсігди, що я газету видаю, користуючися підмогою моїх знайомих політиків. Мусите знати, що за спиною газети стоять відомі посли до б. австрійського парляменту, члени радикальної партії. Якби ви знали тутешні обставини, то ви пізналиб навіть по стилю статтей, хто пише в моїй газеті. В ній пишуть співробітники бувшого „Українського Слова".

(Входить хлопчина з друкарні, який передає Яцкову рукопис. Яцків велів йому віднести рукопис проф. Твердохлібови).

Поет: Я йду. З газетою далі нічого спільного не маю. Прохаю мене далі співробітником вашої газети не рахувати і звернути мені всі мої рукописи. (Яцків вертає рукописи).

Поет вийшов і не подав руки Яцковому.

II. СЦЕНА.

На улиці зустрічає редактор „Обнови" Сидір Твердохліб обох Придніпрянців.

Твердохліб: Не журіться. Дістанете добрі документи і будете матеріяльно забезпечені. Я можу вплинути на Яцкова і він вам дасть посади в газеті. „Української Думки" нема, „Вперeду" скоро не буде, бо всі будуть в тюрмі і тоді буде вільна рука. Гроші дістану у Жидів в комітеті „Згоди народів в Польщі" і поширю „Обнову". Ви мусите піддержати мене, як петлюрівці, бо я придержуюся вашої політики і мусите дістати підписи культурних людий, які видали маніфест, котрий я зладжу.

Придніпрянці: Ми ідемо в табор.

Твердохліб: Я вас спасу. Панове, знайте, з ким маєте діло. Я їздив у Тарнів до ваших міністрів і хоч гроший не взяв, роблю більше, чим ваші гадали. Я увесь час працюю з вашим полковником Секретом, так, що ви мене мусите знати. Не вірте нікому...

Розходяться.

ЕПІЛОГ.

Неділя. Під вечір. До Придніпрянця поета приступає один з агентів Яцкова.

Агент: Як що ви не напишете заяви що не маєте нічого спільного з большевицьким „Впередом" і не відкличете листу в нікому поміщеного, вам відберуть паспорт і вишлють до табору.

(Вперед).

НЕРОЗУМНЕ ОПОВІДАННЄ ПРО СТАРИЙ КРАЙ.

(Допись з Бофало, Н. Й.).

Хвальна Редакціє „Свободи":

Прошу помістити у „Свободі" сих пару слів, щоб се була осторога і наука і для других, аби не були такі темні як тут — в Бофало було описано в англійських часописях на ганьбу і на сміх для нас Українців; але щоби з того другі навчилися, як слід поступати в таких випадках.

Справа така. В понеділок, дня 13. грудня, 1920, бофаловська англійська газета „Івнінг Нюз" осьцо пише:

„Зголосився Ілько Феცьо в уряді за першими паперами і каже, що йому тут ліпше живеться ніж у старім краю, бо він не спить на печі з цілою фамілією як в старім краю. Урядникови годі було повірити в таке і він виразно питає, де є такий край, щоб усі спали на печі, а пан Ілько повторяє, що то так є на Україні. Він — каже — спав там з цілою фамілією на печі. Усі, каже, на Україні сплять на печі, а вікна позабивають чисто. Далі, каже, він їв раз на рік мясо, а тут їсть два рази на день і ще й має до того в гавзі ванну, що в ній купається. Його 4 дітий, каже, ходить до школи і т. д."

Оттакі історії він росказував про свій рідний край Україну. Такі нерозсудні люди так осмішують нашу Вітчину Україну такою своєю зарозумілостю, а що ті Американці думали, як прочитали сю новинку, котра була уміщена на першій стороні, ще й у надавичайних рамах, і як вони се вирозуміли? Бо дуже мало таких є, що знають, що Фецьо самий не знав, що говорив. Адже на печі ціла фамілія не поміститься, а і мяса від нього ніхто би не видер, як би він мав і щодня їв.

Тут — каже — ще до школи сам ходить вечерами та учиться, як то стати добрим горожанином. Який з нього буде горожанин, коли він свій рідний край так осмішує? Через таке говореннє Американці сміються з Українців, бо вони думають, що там такісамі печі як і тут, тілько мусять бути дуже великі на цілу кімнату, що уся фамілія могла спати.

Встид такі дурниці плести про свій старий край. Не вмієте що доброго сказати, то ліпше не говоріть нічого, а не давайте на сміх того краю, де ви родились.

Бофаловець.

МОЇ ЗАПИТАННЯ.

(Допись з Фіникевил, Па.).

Прочитав я в газеті „Народне Слово" допись д. Д. Братуся з Рачестер, Н. Й., в якім він каже, що якийсь там зїзд в Филаделфії, Па., є загальний, а нібн зїзд У. Н. К. є попівський, та що „Свобода" буцімто підпирає попів і попівські зїзди, і хочу до шан. автора поставити декілька запитань про сю справу, які, гадаю, будуть мати загальне заінтересованнє.

Смію запитати шан. автора:

Чи доносили Ви, пане автор, „Свободі" якісь відомости о вашім зїзді? Як так, то що „Свобода" з покликом зробила? Як кличете на зїзд народній, то чому поминаєте попів? Чи вони вже не належать до народу? Не всі з них „каноніки" і не всі завинили; є межи ними дуже щирі народні робітники, і їх конче треба на зїзд.

Як Ви бачите що „Свобода" зле робить, то чому не зажадаєте, щоб вона се відкинула? Не вчіть і не наказуйте її у себе дома, або в чужій хаті, а напишіть або і зайдіть до „Свободи", а вона на Вас не погнівається і Вас послухає. Як читаєте „Свободу", то скажіть, чи не першій „Свободі" на серці горе та нужда наших рідних в старому краю? А пізнаєте і по тім, що чи не перша „Свобода" найбільше просить та загріває нарід до ратовання рідного краю.

Чому Ви у своїй писанині, коли кличете на зїзд, не кличете по братерськи, всіх, хто би чувся або звався Українцем, але „поминаєте", виключаєте, чи там як, та на „дозени" рахуєте і замісць згоди ненависть сієте?

Не роздорів, пане автор, а до злуки і до згоди кличмо всюди!

Най живе одна велика Американська Українська Громада

Не-наймит.

З ДЕБАТИ НАД ПОДІЛОМ ГАЛИЧИНИ В ПОЛЬСЬКОМУ „СЕЙМІ".

В дискусії над тимчасовим адміністраційним поділом Галичини на „воєвудства" в польському „сеймі" заявив між іншим посол **Стапінський** (людовець):

„Перший раз звертаюсь до сойму вже не з апелем, але з горячою просьбою, щоби він не ухвалював сього закону, бо се було би шкідливим для польської справи взагалі, а передівсім для польської справи у Східній Галичині. **Сей закон буде смолоскипом, киненим в бочку пороху. Кождий український анальфабет зрозуміє, які се робиться комбінації, щоби йому утруднити життє.** На приклад Камінку Струмилову, віддалену від Львова о 4 милі, яка має тільки з тим містом залізниче получення, приділюється до Ернополя, віддаленого о більше як 20 миль, і де нема залізничого получення. **Чи ми дійсно сьогодня ще піддаємося манії, що зможемо з півчверта міліонами Українців у Східній Галичині впоратись після свого „відзімісе"? Вводимо такий неможливий поділ в часі, коли ми ще не перевели віяких переговорів з українським народом у Східній Галичині.** Хочемо створити наперед ріжні страшаки. Знаю, що як по польській, так і українській стороні є партії, які не хочуть згоди. По обох сторонах є провокатори. В їх інтересі є ухваленнє закона".

Посол **Морачевський** (соціяліст) годиться із Стапінським, що не можна рішати тепер про землі, які замешкують Поляки та Українці і не узгляднювати засади самоозначення народів. „Українське населеннє не має досі свого представництва, бо із Східної Галичини увійшли до сойму тільки посли Поляки на основі виборчої ординації до віденського парляменту з 1911 року. **(Посол Дубанович: Завтра піднесуть се німецькі часописи!)** З поділом на „воєвудства" належить пождати аж до хвилі покликання представників українського народу. У Східній Галичині оба народи бажають знайдення способу співжиття. Засадничою условиною сього є спільне обговореннє адміністраційних справ. В сьому адміністраційному поділі повинен міститися вже зародок українського самоврядування. Говорю се в інтересі польського народу".

Мимо сих заяв, польський сойм ухвалив законопроект про тимчасовий адміністраційний поділ без дальшої опозиції. Не знати ще, чи ухвалений соймом закон одержить санкцію?

ГАДКИ ПРО ЖЕНЩИН.

Мудра жінка ніколи не буде плакати, коли чоловік не поступить після своєї обіцянки. Вона-ж знає, що він сейчас зробить їй другу обіцянку.

* * *

Коли господиня хати, де ви є гостем, пічне жалуватися і перед вами оправдуватися, що не має чим приняти вас, то ви безпечно сідайте за стіл і будьте приготовані зїсти такий добрий обід, якого може ще ніде я не їли.

* * *

Нам дивно, як гарна і досвідчена доглядачка потрафить вплинути на хорого чоловіка, так що той почувається здоровший, підчас коли його власна жінка не годна чогось подібного доконати.

* * *

Коли мущина розказує гуртови женщин якусь сміховинку і між ними лиш одна не сміється, то будьте певні, що се жінка того мущини.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщення платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить прислати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положення і ціна. Рівночо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить записуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую в дуже важній справі, ВАСИЛЯ ГОЛОВАТЮКА, з села Городище, пов. Бережани. Остатним разом перебував в St. Paul, Minn. Хто би о нім знав, або він сам, нехай ласкаво зголоситься на адресу: PARANKA WOJCZAK, 2006 S. California Ave., Chicago, Ill. 11-14

Пошукую свого брата ДМИТРА БІЩАК і сестру АННУ НЕСТЕР, зі села Чистого Горба, повіт Сянік, Галичина. Голоситись на адресу: АНАСТАЗІЯ КАРВАН, Box 161, Southport, Conn. 11-12

Пошукую своїх братів ПЕТРА й ІВАНА ОНУЛЯКА, з села Нагоряни, пов. Заліщики, Галичина. Хто знав би про них, або воня самі, повідомити мене на адресу: Онуляк Орест, Ukrainski Pracovni Tabor, Liberec, Czecho-Slovakia.

Стефанків Михайло, родом зі Стрия, старшина української армії, пошукує свого брата АНДРІЯ ЛЮБЯНЕЦЬКОГО, з Коршилівки. Він перебував колись у Нортгемптон (бакс 13), у своєї сестри Лікерії-Теклі Любянецької. — Ukrainski Pracovni Tabor, Liberec, Czecho-Slovakia.

Хто знавби про побут або долю ВОЛОДИМИРА ГАЙДУКЕВИЧА, сина Стаха, з Яблонівки, пов. Підгайці, Галичина, в рр. 1904—1905 перебував у Ню Йорку, — зволить ласкаво повідомити його брата — Лавро Гайдукевич, Ukrainski Pracovni Tabor, Liberec, Czecho-Slovakia.

Анастазія Ридакевич пошукує своїх знайомих родом з Воробіївки, повіт Тернопіль, іменно ПЕТРА ХОМУ і НИКОЛУ ІВАСИК, мають перебувати в Ню Йорку. Хтоби про них знав або вони самі, хай подадуть адресу до: UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU, 245 Court St., Newark, N. J. 12-13

СТАРОКРАЄВІ ЛИСТИ

надіслані в адміністрацію Свободи для слідуючих осіб:

1. **Баглай Анастазія,** лист від Дмитра Прокопця, с. Пятниця, п. Добромиль.
2. **Баран Петро,** два листи від Анни Баран, Перемишль.
3. **Вакарук Василь,** лист від Степана Гнатчука, с. Підвисока, п. Снятин.
4. **Ґерилюк Іван,** два листи. Один від Марії Ґерилюк, с. Ганчарів, п. Обертин; другий від Миколи Данилюка, с. Раговчик, біля Коломиї.
5. **Дженджера Степан,** два листи від Анни Дженджери, с. Янівка, п. Тернопіль; і один лист від Анни Макарської, с. Янівка, п. Тернопіль.
6. **Дмитрук Василь,** лист від Анни Гечки, Кіцмань, Буковина.
7. **Лотоцький Іван,** лист від жінки Теклі.
8. **Наумович Василь,** лист від Андрія Панасюка, Збараж.
9. **Фалоса Михайло,** лист від Александра Фалоси, Львів.
10. **Фурик Панько,** лист з Нового Села, коло Підволочиск.

Враз із зголошенням проситься заслати 25 центів марками на оплату листа, й адресувати листи до

"SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих покликів).

NEWARK, N. J.

Товариство „Запороже" устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, дня 22-го січня 1921 р. в Dassings Hall, Morris Ave., cor Springfield Ave., Newark, N. J. Початок о годині 7-ій вечер. Вступ 35 цнт. 11-12

ФАРМА НА ПРОДАЖ

В ОКОЛИЦИ OWEGO, N. Y. 143 акри, урожайної землі, 25 акрів ліса а решта зорано, 8 коров, 3 ялівки, пара добрих коний, 7 свиний, 200 курий, 300 бушлів вівса, 150 бушлів гречки, 210 бушлів картофель, 40 тон сіна, сад великий, цукрові дерева, пасіка, всі машини, котрі потрібні до господарки, курники, свинарня, дім великий, 2 поверхи на 14 кімнат, стайня велика. Всьо продаю за $7.700.00 — $4000.00 згори а решта на легкі сплати. По близші інформації писати до: 11-12

PETER ZAGURSKI,
R. F. D. 2, OWEGO, N. Y.